

Üç tarafımız deniz...

Aykut Göker

Üç tarafı denizle çevrili olan Türkiye doğanın bahşettiği bu imkândan yeterince yararlanabiliyor mu? Turizm sektörü dikkate alındığında, sektörün eleştirilecek pek çok yanı olmakla birlikte, bu soruya olumlu yanıt vermek mümkün. Kaldı ki, Türkiye, kıyı şeridini turizm açısından değerlendirmede kazandığı deneyimle, bu konuda, ilerideki yıllarda çok daha akılcı hareket edebilir ve bugün sağlamakta olduğu ekonomik faydayı, sürdürülebilirlik meselesini de göz ardı etmeden, çok daha ileri düzeylere taşıyabilir. Ancak, denizlerden sağlanabilecek yarar sâdece turizm gelirleriyle sınırlı değildir ve olmaması da gerekir. Esas mesele, denizaltı zenginliği dâhil olmak üzere, denizin bahşettiği bütün zenginliklerden âzamî ölçüde yararlanabilmektir. Tabii, bunu yaparken, gelecek kuşakların da aynı zenginliklerden yararlanabilme imkânlarının ortadan kalkmaması; diğer bir deyişle, söz konusu zenginliklerin sürdürülebilirliğini sağlayabilme mârifetinin gösterilmesi gerekir. Bu noktada, deniz ve denizaltı kaynaklarından yararlanmaya yönelik teknolojilere ne ölçüde egemen olabildiğimiz sorusu akla geliyor. Çünkü, bu kaynaklardan hem tam anlamıyla yararlanabilmek hem de bunların sürdürülebilirliklerini sağlamak bu işin teknolojisine egemen olabilmeye bağlı.

TÜBİTAK ve TTGV, 2000-2002 yıllarında bir grup bilim insanı ve uzmanın sessiz sedâsız yaptığı bir çalışmanın sonuçlarını yansıtan hacimli bir rapor dizisini kısa bir süre önce yayımlayarak kamuoyunun bilgisine sundular. İşte bu çalışma, tam da bu soruya yanıt getiriyor. Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu, 20 Aralık 1999 günlü toplantısında, bilim ve teknoloji alanlarında izlenecek ulusal politikaların belirlenmesi çerçevesinde, “**deniz ve denizaltı kaynaklarından yararlanma teknolojileri**” konusunda izlenecek politikayı belirleyebilmek için de bir çalışma yapılmasını ve bunun için, TÜBİTAK ve TTGV desteğindeki Bilim-Teknoloji-Sanayi Tartışmaları Plâtformu bünyesinde [evet, bir zamanlar böyle bir plâtform vardı!] bir çalışma grubu kurulmasını kararlaştırmıştı. Bu karar doğrultusunda oluşturulan grubun 2 Haziran 2000’de başlayan çalışması 2002 ortalarına kadar sürmüştü. Yayımlandığını söylediğim rapor dizisi bu çalışmanın ürünü.

Prof. Dr. Demir Altınır’ın (TÜBİTAK - Yer, Deniz ve Atmosfer Bilimleri Araştırma Grubu Yürütme Sekreteri) genel koordinatörlüğü ve Prof. Dr. Emin Özsoy’un (ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü) genel raportörlüğünde yürütülen bu çalışma, yedi alt grup raporundan oluşuyor:

- Deniz Jeolojisi ve Jeofizik Araştırmaları ve Depremsellik** Alt Grubu Raporu (Koordinatör: Prof. Dr. Aral Okay [İTÜ Avrasya Yerbilimleri Enstitüsü]);
- Bütünleşik Kıyı Yönetimi** Alt Grubu Raporu (Koordinatör: Prof. Dr. Erdal Özhan [ODTÜ İnşaat Mühendisliği Bölümü]; Raportörler: Dr. Hayri Deniz [Tarım ve Köyişleri Bakanlığı] ve Yrd. Doç. Dr. Tuncay Kuleli [ÇÜ Su Ürünleri Fakültesi]);
- Seyir ve Seyir Emniyeti** Alt Grubu Raporu (Koordinatör: Tuğamiral Nazım Çubukçu [Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dairesi Başkanı]; Raportör: Dz. Alb. Zeki Menge [Aynı Dairede Seyir Şb. Md.]);
- Deniz Kirliliğinin Önlenmesi** Alt Grubu Raporu (Koordinatör: Prof. Dr. Orhan Uslu; Raportör: Doç. Dr. Filiz Küçüksezgin [Her ikisi de DEÜ Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü’nden]);
- Deniz Canlı Kaynakları** Alt Grubu Raporu (Koordinatör: Prof. Dr. Ferit Bingel; Raportör: Doç. Dr. Ali Cemal Gücü [Her ikisi de ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü’nden])

—**Deniz ve Denizaltı Enerji Kaynakları, Maden ve Endüstriyel Hammaddeler** Alt Grubu Raporu (Koordinatör: Prof. Dr. Namık Çağatay; Raportör: Yrd. Doç. Dr. Nilgün Okay [Her ikisi de İTÜ Jeoloji Mühendisliği Bölümü'nden]);

—**Ekosistem ve İklimsel Değişim** Alt Grubu Raporu (Koordinatör: Prof. Dr. Emin Özsoy; Raportör: Prof. Dr. Temel Oğuz [Her ikisi de ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü'nden]).

Bu alt gruplarda toplam 130 bilim insanı ve uzman görev almış. Yönetici özeti dâhil 548 sayfa tutan bu raporlar dizisinde her bir konu başlığı açısından, Türkiye'nin yetkinlik kazanması gereken teknoloji alanlarına işaret ediliyor ve bunun için yapılması gerekenler bir bir ortaya konuyor. İlgililerin ve konuya ilgi duyanların dikkatlerine sunuyorum.

<http://www.inovasyon.org>

CBTD. 24 Temmuz 2004